

**Raport końcowy
z badania ewaluacyjnego
pilotażowego programu
"Aktywny samorząd"**

Styczeń, 2015r.

Spis treści:

Wprowadzenie.....	str. 3
MODUŁ I.....	str. 5
Charakterystyka respondentów.....	str. 5
Pomoc udzielona beneficjentom.....	str. 7
Aktywizacja zawodowa beneficjentów.....	str. 8
Aktywizacja społeczna beneficjentów.....	str. 9
Badanie ewaluacyjne aktywności zawodowej i aktywności społecznej w poszczególnych obszarach....	str. 10
Obszar A.....	str. 10
Obszar B.....	str. 11
Obszar C.....	str. 12
Obszar D.....	str. 13
Podsumowanie Modułu I.....	str. 14
MODUŁ II.....	str. 15
Charakterystyka respondentów.....	str. 15
Wpływ programu „Aktywny samorząd” na decyzję o rozpoczęciu lub kontynuowaniu nauki.....	str. 15
Aktywność zawodowa beneficjentów.....	str. 16
Aktywność społeczna beneficjentów.....	str. 17
Podsumowanie Modułu II.....	str. 18
Podsumowanie badań ewaluacyjnych.....	str. 19
Spis rysunków.....	str. 21

Wprowadzenie

Program Aktywny samorząd powstał w celu ulepszenia modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Działania, które program przewiduje uzupełniają plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programach działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Samorządom dają możliwość aktywnego włączenia się w działania na rzecz inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych. Przewidziane formy wsparcia w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.

Realizatorem ewaluowanego programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, a ramy czasowe obejmują 01.01.2014r. - 31.12.2014r.

Celem głównym programu było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym oraz dostępie do edukacji. Program składał się z trzech modułów, z których jedynie Moduł I oraz Moduł II był realizowany przez samorząd powiatowy i podlegał ewaluacji realizowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku.

Poszczególne moduły zakładały następujące wsparcie:

Moduł I: likwidację bariery transportowej, bariery w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informatycznym, bariery w poruszaniu się oraz pomocy w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Moduł II: pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Moduł III: szkolenia kadr samorządów oraz organizacji pozarządowych z zakresu problematyki niepełnosprawności.

W założeniu programu cel główny miał być osiągnięty poprzez cele szczegółowe:

1. przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego.
2. przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych,
3. umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie,
4. poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższenie kwalifikacji.
5. wzrost kompetencji osób zaangażowanych w proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych, pracowników lub pracujących na rzecz jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowych.

Do oceny skuteczności działania programu należało przyjąć następujące główne wskaźniki ewaluacyjne:

1. rezultatu tj.:

a) liczba osób niepełnosprawnych, dla których w wyniku uczestnictwa w programie zlikwidowane lub zmniejszone zostały bariery uniemożliwiające uczestniczenie w życiu społecznym, zawodowym lub dostępie do edukacji,

b) liczba osób zaangażowanych w proces rehabilitacji, których kompetencje wzrosły w wyniku uczestnictwa w module szkolenia kadr,

2. wpływu – liczba osób niepełnosprawnych, których aktywność społeczna lub zawodowa wzrosła w wyniku uczestnictwa w programie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku w ramach pilotażowego programu "Aktywny samorząd" w 2014 roku udzielił pomocy 91 osobom niepełnosprawnym.

Wsparcie w likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową otrzymało 28 osób, natomiast z dofinansowania lub refundacji kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym skorzystało 63 osoby.

Ewaluacje programu przeprowadzono na reprezentatywnej grupie losowej, która stanowiła:

dla Modułu I – 23 osoby, które skorzystały z dofinansowania, co stanowi: 82,14 %

dla Modułu II – 47 osób, które skorzystały z dofinansowania, co stanowi 74,60%

Ewaluacja została przeprowadzona odrębnie dla każdego modułu oraz obszaru.

MODUŁ I

W roku 2014 z dofinansowania na likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową skorzystało 28 beneficjentów pomocy, w tym:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu - 1 osoba,

Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B – 4 osoby,

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 9 osób,

Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania – 1 osoba,

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 4 osoby,

Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 3 osoby,

Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne – 3 osoby,

Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny – brak wniosków,

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej – 5 osób

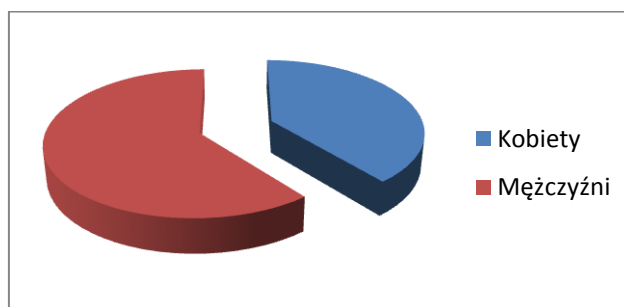
Dwie osoby skorzystały jednocześnie z dwóch obszarów i zadań.

Charakterystyka respondentów:

W badaniu ewaluacyjnym ex-post udział wzięło 23 osoby, co stanowi 82,14% wszystkich osób, które skorzystały z dofinansowania na likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową.

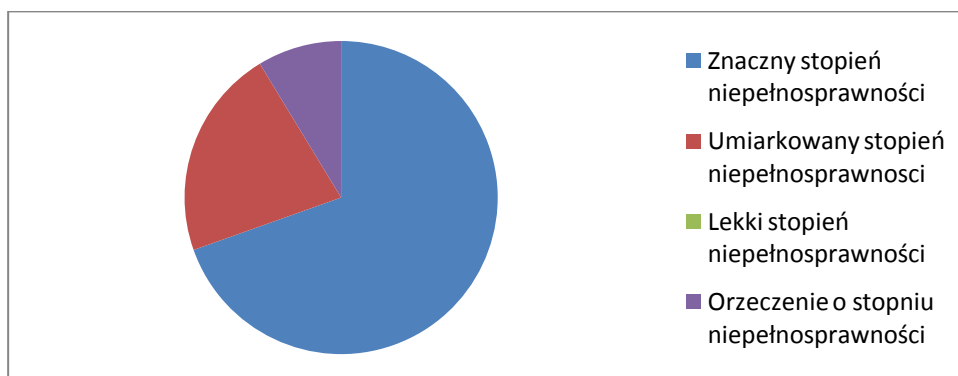
Wśród badanych 39,13% stanowiły kobiety, natomiast mężczyźni stanowili 60,87% osób.

Rysunek 1. Płeć badanych

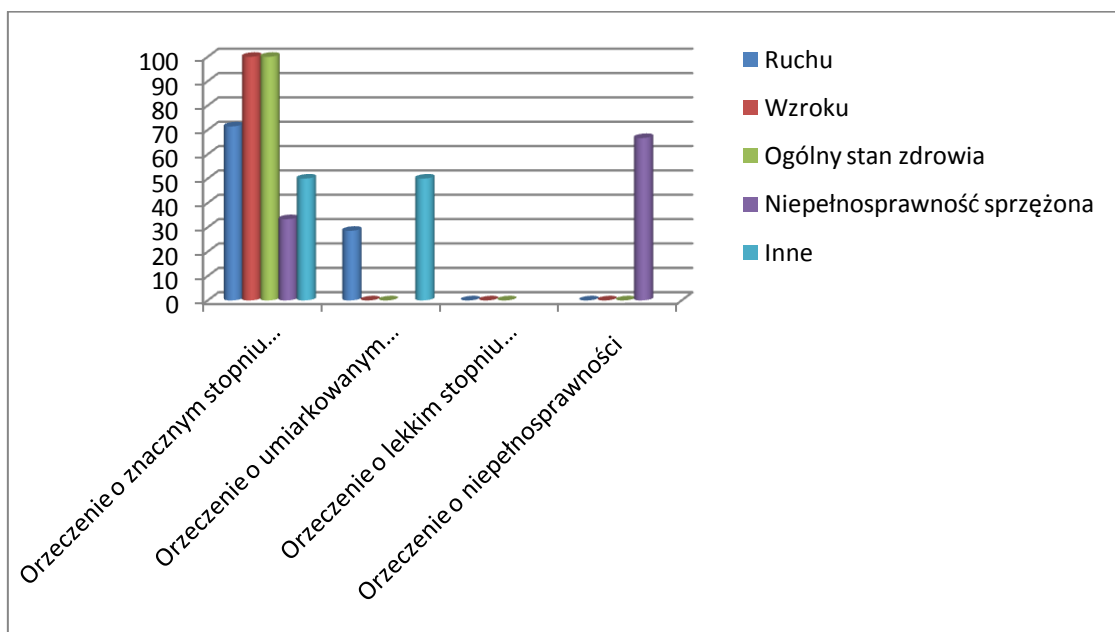
Beneficjenci programu zostali przypisani do trzech grup stanowiących stopień orzeczenia o niepełnosprawności. Najliczniejszą grupą okazała się grupa osób o znacznym stopniu niepełnosprawności, stanowiła 69,56%. Beneficjenci o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności to grupa 21,74% osób. Żaden z respondentów nie zaznaczył lekkiego stopnia niepełnosprawności. Natomiast 2 osoby nie zaznaczyły żadnego stopnia o niepełnosprawności w ankiecie co oznacza, iż 8,69% stanowiły osoby mające dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności, na które wnioskowały o dofinansowanie przedmiotu.

Rysunek 2. Stopień o niepełnosprawności

Wśród badanych najwięcej osób niepełnosprawnych było ze względu na schorzenie ruchu. Z czego 71,43% stanowiły osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności a 28,57% z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Osoby niepełnosprawne ze względu na schorzenie wzroku stanowiły 13,04% ankietowanych, z których wszyscy posiadali znaczny stopień niepełnosprawności. Znaczny stopień niepełnosprawności posiadała osoba niepełnosprawna na ogólny stan zdrowia. Natomiast wśród osób z niepełnosprawnością sprzężoną 33,33% to osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności a 66,66% osób to dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności. Wśród badanych osób o znacznym stopniu niepełnosprawności jako inne choroby wymieniono „zanik mięśni”, natomiast wśród osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności jako inne choroby wymieniono „układ moczowy”.

Rysunek 3. Osoba niepełnosprawna ze względu na schorzenia.

Pomoc udzielona beneficjentom

Wśród 23 osób, które poddało się badaniu ewaluacyjnemu pomocy udzielono w następujących obszarach:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

Zadanie 1: pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu – 1 osoba, tj. 100% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie,

Zadanie 2: pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B – 3 osoby, tj. 75% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie.,

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

Zadanie 1: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 8 osób, tj. 88,89% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie,

Zadanie 2: dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania – 1 osoba, tj. 100% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie,

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 4 osoby, , tj. 100% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie,

Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 3 osoby, , tj. 100% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie,

Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne – 3 osoby, , tj. 100% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie,

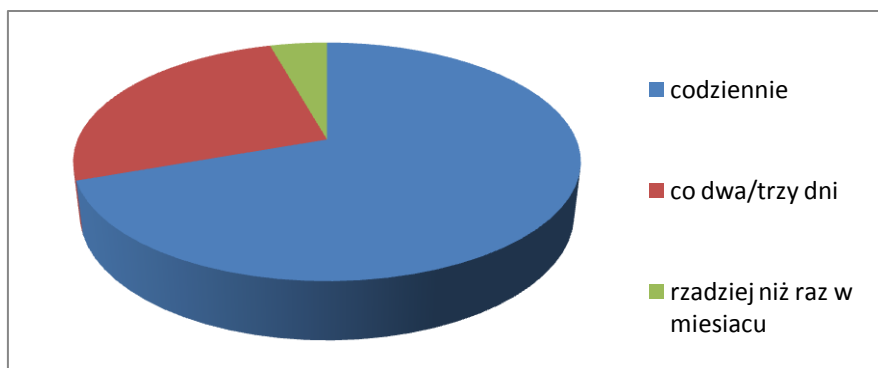
Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny – brak ankiet i wniosków,

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej – 2 osoby, tj. 40% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie.

W badaniu zostało zadane pytanie czy przedmioty dofinansowania ze środków PFRON są nadal w pełni sprawne. 73,91% osób zaznaczyło odpowiedź TAK, 4,35% zaznaczyło NIE, natomiast pozostała część ankietowanych stanowiła 21,74% . Ta część uznała, że pytanie ich nie dotyczy. Były to osoby, które skorzystały z zadań na: uzyskanie prawa jazdy oraz uzyskanie aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Wśród badanych osób 69,57% używa przedmiotu dofinansowania codziennie. Tylko 26,09% używa przedmiotu co dwa/trzy dni, a 4,35% uznało, iż korzysta rzadziej niż raz w miesiącu.

Rysunek 4. Jak często używany jest przedmiot dofinansowany przez badanych.

Aktywizacja zawodowa beneficjentów

Wśród osób, które brało udział w badaniu, w chwili złożenia wniosku 39,13% pracowało na etacie lub części etatu, natomiast 52,17% nie było zatrudnionych a 13,04% poszukiwało pracę. Dodatkowo 8,70% stanowiły dzieci niepełnosprawne dla których opiekun złożył wniosek o dofinansowanie przedmiotu. Zatem opiekunowie zaznaczyli odpowiedź INNE z dopiskiem „był uczniem” i „była uczennicą”.

21,74% osób zaznaczyło, iż podejmowało próby podjęcia zatrudnienia przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON, lecz napotkało się z wymienionymi trudnościami:

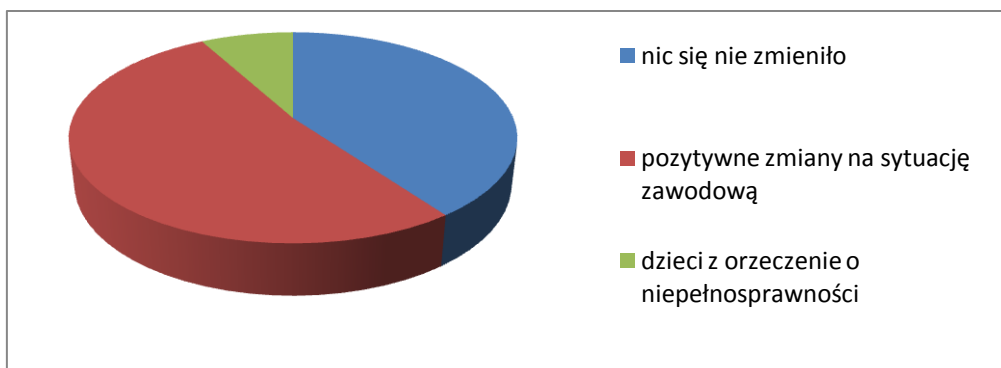
- brak kwalifikacji zawodowych – 20%
- stanowisko pracy nie przystosowane do schorzenia - 40%
- brak ofert pracy – 20%
- złe warunki płacy i pracy – 20%

W chwili obecnej pracuje 30,43% osób ankietowanych, natomiast aż 47,83% nie pracuje ze względów zdrowotnych a 13,04% nie pracuje ale poszukuje pracy. Pozostała grupa ankietowanych to dzieci niepełnosprawne, których opiekun złożył wniosek o dofinansowanie przedmiotu. Stanowią one 8,70% ankietowanych.

Prawie połowa ankietowanych uznało, iż dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu nic nie zmieniło w ich życiu zawodowym. Ta grupa stanowiła aż 43,48% ankietowanych. Natomiast pozostała, większa część osób (56,52%) określiła, iż uzyskana pomoc wpłynęła na ich aktywność zawodową pozytywnie, gdyż pozwoliła na podjęcie stałej pracy lub jej kontynuowanie czy też zwiększenie wydajności, a także na podniesienie kwalifikacji zawodowych.

8,69% osób to dzieci niepełnosprawne, których rodzice złożyli wnioski na dofinansowanie przedmiotu. W tym przypadku została zaznaczona odpowiedź inne z dopiskiem: „uczeń” lub „poprawa jakości nauki, poprawa zdrowia”

Rysunek 5. Wpływ dofinansowania ze środków PFRON na aktywizację zawodową beneficjentów.

Aktywizacja społeczna beneficjentów

W badaniu ewaluacyjnym należało określić wpływ dofinansowania ze środków PFRON w ramach programu na aktywizację społeczną osoby badanej. Z uwagi na różne schorzenia oraz obszary dofinansowania Ankietowani mogli tu zaznaczyć kilka odpowiedzi. Najwięcej osób (60,87%) odpowiedziało, że pomoc wpłynęła na ich usamodzielnienie się. Równie duża grupa uznała, że nawiązywanie, podtrzymywanie kontaktów z innymi osobami (52,17%) oraz rozwijanie własnych zainteresowań (26,09%). Pozostali zaznaczyli następujące odpowiedzi:

13,04% polepszenie warunków nauki,

17,39% robienie innych rzeczy lub inne np. „klub tenisa”,

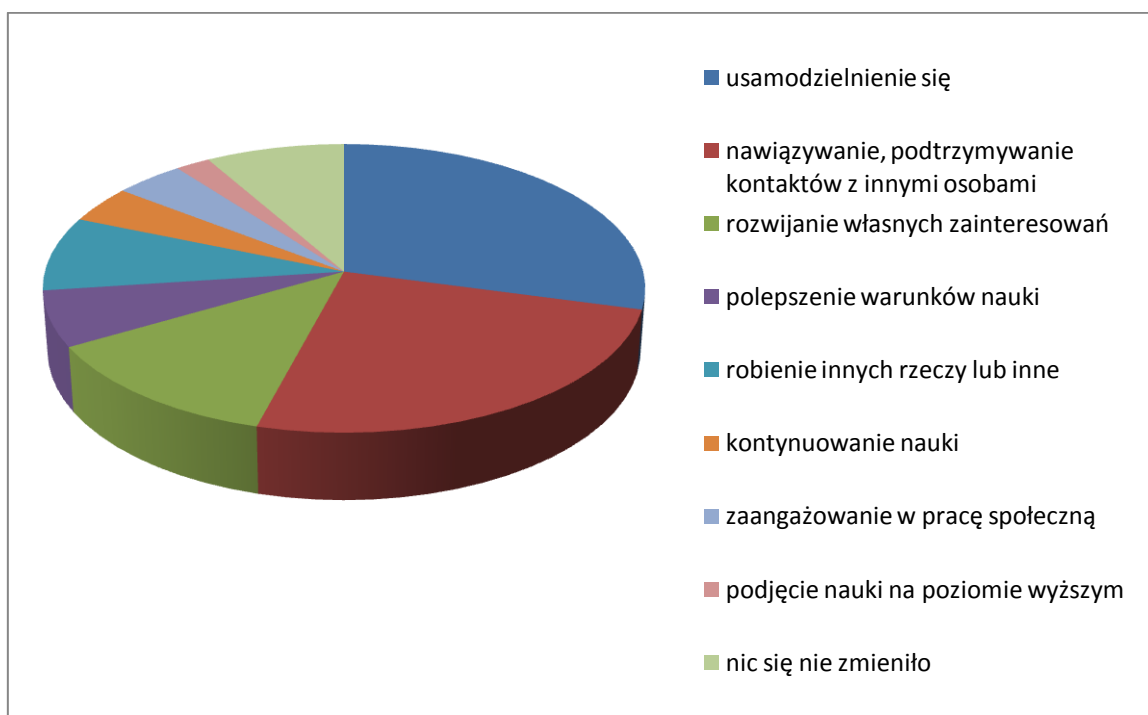
8,69% kontynuowanie nauki,

8,69% zaangażowanie w pracę społeczną,

4,35% podjęcie nauki na poziomie wyższym

Pozostała część ankietowanych (17,39%) uznała, iż nic się nie zmieniło

Rysunek 6. Wpływ dofinansowania ze środków PFRON na aktywizację społeczną beneficjentów.

Badanie ewaluacyjne aktywizacji zawodowej i aktywizacji społecznej w poszczególnych obszarach

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

W badaniu wzięło udział 4 osoby, tj. 17,39% osób ogółem korzystających z pomocy oraz 75% osób, które skorzystały z tego obszaru. W tym:

w zadaniu 1- pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu – 1 osoba, tj. 100% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie,

w zadaniu 2: pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B – 3 osoby, tj. 75% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie,

Wśród ankietowanych 50% stanowiły kobiety i 50% stanowili mężczyźni. Największą grupę (75%) stanowiły osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, natomiast 25% to osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności. Wszyscy ankietowani, którzy wnioskowali o dofinansowanie ze środków PFRON w ramach obszaru A byli osobami niepełnosprawnymi ze względu na schorzenie ruchu.

Największą grupę badanych (75%) stanowiły osoby, które w chwili złożenia wniosku pracowali. Tylko 25% ankietowanych w tym czasie nie było zatrudnionych. Jednak już tylko 50% zaznaczyło, iż po otrzymaniu pomocy nadal pracuje na etacie lub na jego części. Pozostałe 25% nie jest zatrudnionych ze względów zdrowotnych oraz 25% nie pracuje ale poszukuje pracy. Miało to odniesienie w ocenie programu przez badane osoby. Poproszono respondentów o wybranie kilku odpowiedzi na pytanie co umożliwiło dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu „Aktywny samorząd”. Wśród badanych osób, które nadal pracują na etacie zaznaczono następujące odpowiedzi: 25% podjęcie stałej pracy, 25% podniesienie kwalifikacji zawodowych, 25% kontynuowanie pracy, 25% zwiększenie wydajności pracy. Jednak połowa badanych to osoby obecnie nie zatrudnione. Ta część zaznaczyła odpowiedź: „nic się nie zmieniło”.

Bardzo pozytywnie oceniono wpływ dofinansowania ze środków PFRON na aktywność społeczną po otrzymaniu pomocy. Tutaj również badane osoby miały możliwość wyboru kilku odpowiedzi. Najwięcej ankietowanych (50%) uznało, iż udział w programie „Aktywny samorząd” umożliwił im nawiązywanie, utrzymywanie kontaktów z innymi ludźmi. Pozostała grupa badanych zaznaczyła: 25% zaangażowanie w pracę społeczną, 25% usamodzielnienie się oraz 25% robienie innych rzeczy.

Likwidacja bariery transportowej to obszar, który zapewnia największą pomoc osobom niepełnosprawnym ze schorzeniem ruchu. Nie ma większego wpływu na znalezienie pracy, gdyż osoby z tym schorzeniem w większości przypadków nie mogą pracować ze względów zdrowotnych. Jednak dla tych, którzy mają możliwość zatrudnienia skorzystanie z tego obszaru daje możliwość podjęcia stałej pracy lub jej kontynuowania, podniesienia kwalifikacji zawodowych czy też zwiększenie jej wydajności.

Dla osób niepełnosprawnych ze schorzeniem ruchu, którzy uzyskują dofinansowanie na zakup i montaż oprzyrządowania do samochodu lub uzyskanie prawa jazdy ma ogromny wpływ na ich poruszanie się w środowisku. Dzięki tej pomocy mają przede wszystkim możliwość nawiązywania kontaktu z innymi ludźmi. Likwidacja tej bariery ma duży wpływ na ich usamodzielnienie się czy też zaangażowanie w pracę

społeczną.

Obszar B: likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym.

W badaniu wzięło udział 8 osób, co stanowi 34,78% osób ogółem korzystających z pomocy oraz 88,89% osób, które skorzystały z tego obszaru. W tym:

W zadaniu 1: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania – 8 osób, tj. 88,89% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie,

W zadaniu 2: dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania – 1 osoba, tj. 100% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie,

Jedna osoba złożyła wniosek na obydwa zadania z tego obszaru.

Wśród ankietowanych największą grupę (62,50%) stanowili mężczyźni, natomiast 37,50% to kobiety. Wszyscy badani posiadali znaczny stopień niepełnosprawności, w tym 25% stanowiły dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, na które opiekunowie złożyli wniosek o dofinansowanie przedmiotu. Badane osoby to osoby niepełnosprawne, z których 37% to osoby ze schorzeniem wzroku, 37% to osoby z niepełnosprawnością sprzężoną (w tym dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, których rodzice złożyli wniosek na dofinansowanie), 12% to osoby ze schorzeniem ruchu oraz 12% to osoby z innymi schorzeniami (wpisano: zanik mięśni).

Największą grupę badanych (62,5%) stanowiły osoby, które w chwili złożenia wniosku nie były zatrudnione. Tylko 12,5% ankietowanych w tym czasie pracowało a 25% zaznaczył odpowiedź inne, jakie?: wpisano: „uczeń”, „uczennica”. Uzyskanie dofinansowania nie wpłynęło na sytuację zawodową ankietowanych. Osoby, które nie były zatrudnione przed złożeniem wniosku nadal nie pracują ze względów zdrowotnych, natomiast tyle samo osób pracujących nadal pracuje.

Tylko 37,5% osób badanych w danym obszarze poszukiwało pracę w chwili złożenia wniosku. Jako główne przeszkody w znalezieniu pracy zaznaczono: brak odpowiednich kwalifikacji, brak ofert pracy, stanowisko pracy nie przystosowane do rodzaju schorzenia.

Wśród badanych z tego obszaru, którzy mogli zaznaczyć kilka odpowiedzi, połowa (50%) uważa, że udział w programie pozwolił im podnieść kwalifikacje zawodowe, natomiast 37,5% zaznaczyła zwiększenie wydajności pracy, 12,5% kontynuowanie pracy i 12,5% uznało, że nic się nie zmieniło. 25% badanych stanowią dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, których rodzice złożyli wnioski o dofinansowanie. Te osoby wymieniły, iż poprawiła się im jakość nauki i poprawa zdrowia oraz „nic się nie zmieniło”.

Ankietowani bardzo pozytywnie ocenili wpływ dofinansowania ze środków PFRON na aktywność społeczną po otrzymaniu pomocy. Tutaj również badane osoby miały możliwość wyboru kilku odpowiedzi. Najwięcej ankietowanych (75%) uznało, iż udział w programie „Aktywny samorząd” umożliwił im rozwijanie własnych zainteresowań, 62% osób zaznaczyło usamodzielnienie się, 50% nawiązywanie, utrzymywanie kontaktów z innymi ludźmi, 37% polepszenie warunków nauki, 25% kontynuowanie nauki, 25% zaangażowanie w pracę społeczną, 12% podjęcie nauki na wyższym poziomie. Tylko 12% badanych osób w tym obszarze uznała, że nic się nie zmieniło.

Likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym to obszar, który zapewnia pomoc osobom niepełnosprawnym ze różnymi schorzeniami. Z tego obszaru korzysta wiele dzieci niepełnosprawnych, których rodzice wnioskuje o pomoc. Uzyskanie dofinansowania w tym obszarze ma to duży wpływ na poprawę ich nauki oraz poprawę zdrowia. Natomiast w przypadku dorosłych osób niepełnosprawnych nie ma większego wpływu na znalezienie pracy. Bardzo duża część osób nie pracuje ze względów zdrowotnych, gdyż na rynku brakuje ofert pracy lub stanowisko nie jest przystosowane do tego rodzaju schorzenia.

Jednak dla tych, którzy mają możliwość zatrudnienia skorzystanie z tego obszaru daje możliwość podniesienia kwalifikacji zawodowych, zwiększyć wydajność pracy czy też po prostu nadal pracować, gdyż konkurencja na rynku pracy jest bardzo duża.

Dla osób niepełnosprawnych otrzymanie dofinansowania zakup sprzętu elektronicznego, oprogramowania lub szkolenia w tym zakresie ma duży wpływ na rozwój ich własnych zainteresowań oraz usamodzielnienie się. Dofinansowanie w obszarze B daje możliwość lepszych warunków nauki i kontynuowanie jej, szczególnie dla dzieci niepełnosprawnych, a także zaangażowanie w pracę społeczną.

Obszar C: likwidacja barier w poruszaniu się.

W badaniu wzięto udział 10 osób, co stanowi 35% osób ogółem korzystających z pomocy oraz 100% osób, które skorzystały z tego obszaru. W tym:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 4 osoby, tj. 100% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie,

Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 3 osoby, tj. 100% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie,

Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne – 3 osoby, tj. 100% osób, które uzyskały pomoc w tym zakresie,

Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny – brak ankiet i wniosków.

Wśród ankietowanych 50% stanowiły kobiety i 50% stanowili mężczyźni. Wszyscy badani posiadali znaczny stopień niepełnosprawności. Badane osoby to osoby niepełnosprawne, z których aż 80% to osoby ze schorzeniem ruchu, a tylko 20% posiada inne schorzenie, tj.: 10% ogólny stan zdrowia, 10% inne schorzenia – wpisano „zanik mięśni”.

Największą grupę badanych (70%) stanowiły osoby, które w chwili złożenia wniosku nie były zatrudnione i nadal nie pracują ze względów zdrowotnych. Pozostałe 30% ankietowanych w tym czasie pracowało ale 20% pracuje nadal na etacie lub na jego części a 10% jest w trakcie poszukiwania pracy. 10% osób badanych w tym obszarze w trakcie poszukiwania pracy napotkało utrudnienia z racji stanowiska nie przystosowanego do tego rodzaju schorzenia. Miało to odniesienie w ocenie programu przez badane osoby. Poproszono respondentów o wybranie kilku odpowiedzi na pytanie co umożliwiło dofinansowanie ze

środków PFRON w ramach programu „Aktywny samorząd”. Wśród badanych z tego obszaru 70% uważa, że po udziale w programie nic się nie zmieniło w ich sytuacji zawodowej. Tylko 30% uważa, że otrzymanie pomocy ze środków „Aktywnego samorządu” miało to wpływ na kontynuowanie pracy i zwiększenie wydajności pracy i 10% podniosło kwalifikacje zawodowe.

Bardzo pozytywnie oceniono wpływ dofinansowania ze środków PFRON na aktywność społeczną po otrzymaniu pomocy. Tutaj również badane osoby miały możliwość wyboru kilku odpowiedzi. Najwięcej ankietowanych (75%) uznało, iż udział w programie „Aktywny samorząd” umożliwił im nawiązywanie, podtrzymywanie kontaktów z innymi osobami, a 60% usamodzielnienie się. Pozostała grupa osób badanych w tym obszarze uznała, iż nic się nie zmieniło (10% lub inne (10%)), na pytanie jakie? Wymieniono: „klub tenisa”.

Likwidacja barier w poruszaniu się to obszar, który zapewnia pomoc osobom niepełnosprawnym ze różnymi schorzeniami ale w większości z problemami poruszania się. Likwidacja powyższej bariery nie ma większego wpływu na znalezienie pracy przez osoby badane, gdyż większość z nich nie może pracować ze względów zdrowotnych. Osoby, które poszukiwały pracę nie mogły jej znaleźć ze względu na brak stanowiska nie przystosowanego do ich rodzaju schorzenia. Dlatego też większość osób niepełnosprawność uważa, że taka pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego, protezy kończy lub pomoc w ich utrzymaniu nic nie zmienia w ich aktywności zawodowej. Jednak ma duże znaczenie w życiu codziennym, tj. nawiązywaniu kontaktów z innymi ludźmi, usamodzielnieniu się a nawet udział w zajęciach gry w tenisa.

Obszar D: pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

W badaniu wzięły udział 2 osoby, co stanowi 7% osób ogółem korzystających z pomocy oraz 40% osób, które skorzystały z tego obszaru.

W badaniu wzięli udział tylko mężczyźni w przedziale wiekowym 1971r do 1980, którzy posiadają orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. 50% z uwagi na schorzenie ruchu, 50% z uwagi na układ moczowy. Wszyscy ankietowani otrzymali dofinansowanie do przedszkola dla dzieci.

Wszyscy badanie z tego obszaru pracowali w chwili złożenia wniosku i i nadal pracują na etacie lub na jego części. Dofinansowanie z programu „Aktywny samorząd” pozwoliło 100% osobom badanym na kontynuowanie pracy oraz 50% na zwiększenie wydajności pracy .

Na pytanie jaki wpływ miało dofinansowanie ze środków PFRON na aktywność społeczną ankietowanych w 100% zaznaczono, iż nic się nie zmieniło.

Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej to obszar, który zapewnia pomoc osobom niepełnosprawnym ze różnymi schorzeniami. Pomoc w zapewnieniu opieki dla osoby zależnej ma duży wpływ na aktywność zawodową. Pozwala na kontynuowanie pracy oraz zwiększenie jej wydajności. Jednak ma bardzo niewielki wpływ na aktywność społeczną.

Podsumowanie Modułu I.

Analizując ankietowanych, którzy skorzystali z dofinansowania w ramach Modułu I można zauważyć, iż o programie „Aktywny samorząd” najwięcej osób dowiedziało się od znajomych (34,78%) oraz z Ośrodka Pomocy Społecznej (34,78%). Innym źródłem informacji jest internet (17,39%), prasa (13,04%), PFRON (13,04%) oraz uczelnia, szkoła lub przedszkole (4,35%).

Zapytano ankietowanych co skłoniło ich do złożenia wniosku o dofinansowanie. Wśród możliwości wyboru kilku odpowiedzi aż 73,91% osób ankietowanych uznało, że brak środków finansowych było główną przesłanką do wnioskowania o pomoc. Wśród innych odpowiedzi 26,09% zaznaczyła fakt istnienia tego rodzaju programu, 21,74% niskie dochody na osobę w rodzinie, 17,39% rada znajomych, 8,70% inne: np. namowa pracownika socjalnego, chęć poprawienia jakości życia i niezależność.

Wśród badanych osób ponad połowa uważa, że pomoc w zakresie programu „Aktywny samorząd” jest odpowiednia i nie powinna być poszerzana. Jednak 39,13% jest innego zdania. Respondenci chcą poszerzyć zakres dofinansowania o następujące możliwości:

- szkolenie innego typu np. magazyn,
- szkolenie podstaw komputerowych typu Microsoft Office,
- kursy dodatkowe dla niewidomych,
- dofinansowanie innych przedmiotów,
- realizacja innych zainteresowań osoby zależnej (dziecka),
- większy zakres finansowy,
- zakup dodatków np. pończoch żelowych (do zakupu protez),
- fizyczna pomoc innym osobom niepełnosprawnym,

Jednak zdecydowana większość osób (60,87%) uważa, że otrzymana pomoc finansowa była odpowiednia. Tylko 30,43% określiła pomoc jako „za małą” a 4,35% zaznaczyła, że „za dużą”.

Z zakupionego sprzętu korzystają przede wszystkim osoby wnioskujące o dofinansowanie (69,56%). Tylko 21,74% użycza sprzętu dzieciom, 8,69% rodzicom, a 4,35% znajomym.

Podsumowując pilotażowy program „Aktywny samorząd” wszyscy ankietowani ocenili bardzo pozytywnie jego wpływ na aktywność zawodową i społeczną beneficjentów. Tylko jedna osoba dopisała uwagę do programu: „większa pomoc w uzyskaniu dofinansowania”.

MODUŁ II.

W roku 2014 z pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym skorzystało 63 beneficjentów pomocy.

Charakterystyka respondentów:

W badaniu ewaluacyjnym ex-post udział wzięło 47 osób, co stanowi 74,60% wszystkich osób, które skorzystały z pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Wśród badanych 51,06% stanowiły kobiety, natomiast mężczyźni stanowili 49,94% osób.

Beneficjenci programu zostali przypisani do trzech grup stanowiących stopień orzeczenia o niepełnosprawności. Wśród ankietowanych najliczniejszą grupą okazała się grupa osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, stanowiła 82,98%. Beneficjenci o znacznym stopniu niepełnosprawności to grupa 12,76%. Z tego modułu 4,25% osób ankietowanych posiadało lekki stopień niepełnosprawności.

Osoby korzystające z pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym są niepełnosprawne ze względu na różne rodzaje schorzeń. Niespełna połowę osób (42,55%) jest niepełnosprawna ruchowo. Jednak dużo ankietowanych (14,89%) zaznaczyło schorzenie psychiczne oraz wzroku (8,51%). Pozostała część respondentów wymieniła inne choroby, tj.: 2,12% - słuchu, 4,25% - epilepsja, 4,25% - ogólny stan zdrowia, 4,25% - układ oddechowy, 4,25% - układ pokarmowy, 2,12% - skolioza, 4,25% - cukrzyca, 2,12% - hemofilia. Natomiast 4,25% osób badanych nie zaznaczyło żadnej odpowiedzi.

Wpływ programu „Aktywny samorząd” na decyzję o rozpoczęciu lub kontynuowaniu nauki

Respondentom zadano pytanie jaki wpływ na decyzję o rozpoczęciu studiów miał fakt otrzymania dofinansowania w ramach programu „Aktywny samorząd”. Prawie połowa (46,80%) osób badanych uważa, iż *miał poważny wpływ, ale nie jedyny*, natomiast 25,53% uznała, iż *miał decydujący wpływ*, a 19,14%, że *nie miał żadnego wpływu*. Tylko 8,51% uznała, że na rozpoczęcie studiów otrzymanie dofinansowania *miał niewielki wpływ*.

Dodatkowo zapytano respondentów jaki wpływ na decyzję o kontynuowaniu studiów miał fakt otrzymania dofinansowania w ramach programu „Aktywny samorząd”. Odpowiedzi były bardzo zróżnicowane, gdyż podobna liczba osób badanych uznała, że *miał decydujący wpływ* (44,68%) oraz, że *miał poważny ale nie jedyny* (40,42%). Jednak dla małej liczby ankietowanych *miał niewielki wpływ* (10,63%) lub *nie miał żadnego wpływu* (4,25%).

Z analizy powyższych pytań wynika, iż proponowana przez PFRON pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym ma znaczący wpływ na decyzję osób niepełnosprawnych o podjęciu nauki lub jej kontynuacji. Większość osób uważa, że właśnie dzięki realizacji programu w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Płocku podjęła decyzję o kształceniu się.

W chwili złożenia wniosku zdecydowanie większa część respondentów (70,21%) była już studentami. Tylko 8,51% to uczniowie szkoły średniej, pomaturalnej, policealnej lub innej. Natomiast pozostałą część osób badanych 21,27% stanowią osoby, które w chwili wnioskowania o dofinansowanie nie byli uczniami ani studentami.

Wśród studentów największą grupę (40,42%) wnioskującą o dofinansowanie tworzyli studenci studiów magisterskich.

Aktywność zawodowa beneficjentów.

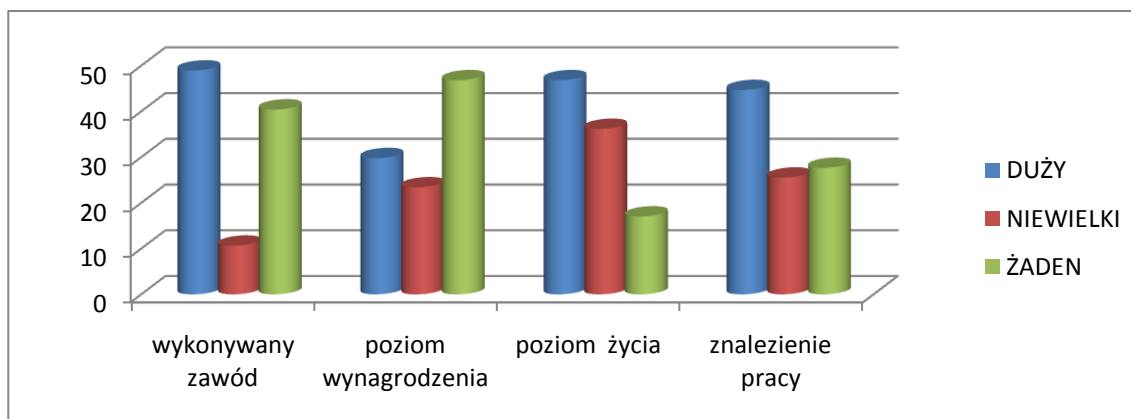
W chwili złożenia wniosku prawie połowa badanych osób (46,80%) nie była zatrudniona ale też zdecydowanie większa część badanych (40,42%) pracowała na etacie lub na jego części. Do grupy osób pracujących należą również osoby, które prowadziły działalność gospodarczą (6,38%) lub pracują sezonowo (2,12%). Pozostałą część osób stanowią osoby poszukujące w tym czasie pracę (10,63%) lub zaznaczyli odpowiedź *inne* i wymienili : „rencista” lub „studia”. Można uznać, iż są to osoby nie pracujące ze względów zdrowotnych lub z uwagi na naukę w trybie dziennym.

Dodatkowo respondentów zapytano czy przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON podejmowali próby poszukiwania pracy. Tutaj również była możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi, które były bardzo podzielone. Prawie połowa (48,93%) zaznaczyła odpowiedź TAK, a 25,53% zaznaczyła odpowiedź NIE. Natomiast osoby, które pracowały i nadal pracują lub nie mogą pracować ze względów zdrowotnych czy też uczą się dziennie uznały, iż pytanie ich nie dotyczy. Było ich 40,42%.

Wśród osób, które poszukiwało pracę najczęstszą przyczyną w jej znalezieniu wymieniano brak ofert pracy (47,82%). Duża grupa (21,73%) spotkała się z niechęcią lub obawą pracodawców względem osób niepełnosprawnych. Pozostali zaznaczyli: brak odpowiednich kwalifikacji (13,04%), stanowisko nieprzystosowane do rodzaju schorzenia (8,69%), złe warunki pracy i płacy (8,69%).

Zupełnie inaczej przedstawia się sytuacja zawodowa badanych osób po otrzymaniu dofinansowania w ramach programu „Aktywny samorząd”. Prawie połowa z nich (46,80%) jest zatrudniona na etacie lub jego części. Doliczając osoby pracujące sezonowo (2,12%) oraz osoby prowadzące działalność gospodarczą (6,38%) daje duży wzrost aktywności zawodowej beneficjentów programu po otrzymaniu pomocy. Należy zauważyć, iż część osób niepełnosprawnych nie może pracować ze względów zdrowotnych (8,78%) lub nie pracuje z innych względów np.: kontynuuje studia dzienne (12,76%). Jednak 29,78% osób badanych zaznaczyła, iż nie pracuje ale poszukuje pracy.

Rysunek Nr 7. Wpływ dofinansowania ze środków PFRON na aktywność zawodową:

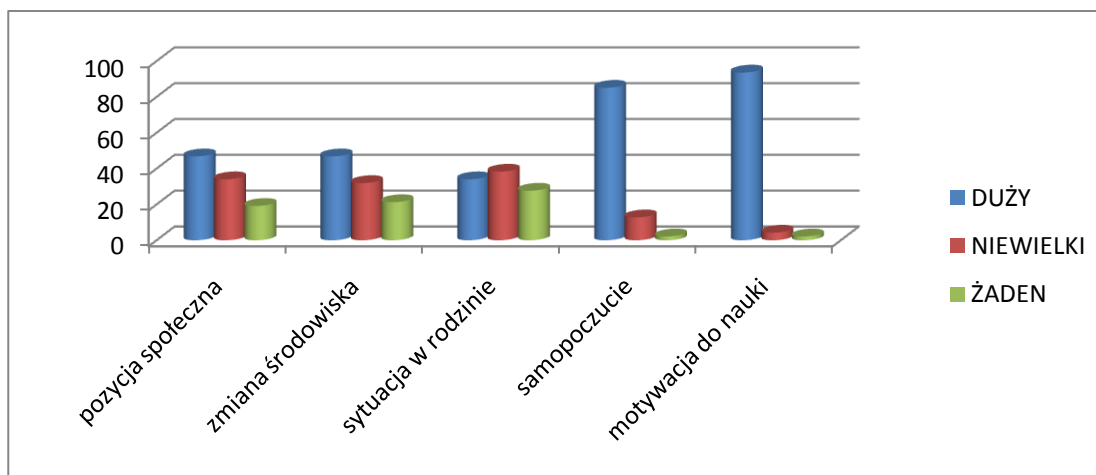

Reasumując: Moduł II programu pilotażowego „Aktywny samorząd” wpłynął pozytywnie na aktywność zawodową beneficjentów programu. Zwiększyła się liczba osób, które znalazły zatrudnienie po uzyskaniu wykształcenia na wyższym poziomie. Wiele osób planuje zacząć pracę po skończeniu nauki lub jest w trakcie jej poszukiwania. Dofinansowanie kształcenia wpłynęło na możliwość podwyższenia swoich kwalifikacji zawodowych lub ich zmianę. Duża część respondentów uważa, że uzyskanie pomocy ze środków PFRON miało duży wpływ na wykonywany zawód oraz znalezienie pracy oraz poziom ich życia. Jednak na poziom ich wynagrodzenia nie miało żadnego wpływu.

Aktywność społeczna beneficjentów.

Poproszono ankietowanych aby określili wpływ dofinansowania ze środków PFRON na ich aktywność społeczną, tj. pozycję społeczną, zmianę środowiska, sytuację w rodzinie, samopoczucie, motywację do kontynuowania nauki. W wymienionych obszarach mieli możliwość określenia wpływu jako duży, niewielki lub żaden. Duża część osób uważa, iż uzyskana pomoc miała duży wpływ na: 46,81% pozycję społeczną oraz zmianę środowiska, natomiast niewielki (38,30%) na sytuację w rodzinie. Jednak znacząca przewaga osób uznała, iż dofinansowanie z programu dla 85,11% osób badanych miało duży wpływ na ich samopoczucie oraz dla 93,62% osób badanych miało duży wpływ na motywację do kontynuowania nauki. Taka statystyka pozwala na stwierdzenie zasadności realizacji programu dofinansowania kształcenia na wyższym poziomie dla osób niepełnosprawnych. Prowadzi to do ich integracji społecznej, zwiększa ich potencjał rozwoju oraz sprzyja aktywności społecznej w różnych obszarach, m.in. na rynku pracy.

Rysunek Nr 8. Wpływ dofinansowania ze środków PFRON na aktywność społeczną

Podsumowanie Modułu II.

Analizując ankietowanych, którzy skorzystali z dofinansowania w ramach Modułu II można zauważyć, iż o programie „Aktywny samorząd” najwięcej osób dowiedziało się z internetu (38,30%) oraz od znajomych (34,04%). Innym źródłem informacji jest Ośrodek Pomocy Społecznej (23,40%) oraz PFRON (21,28%). Tylko nieliczna grupa dowiedziała się poprzez prasę (2,13%), uczelnię, szkołę (4,26%) oraz z innych źródeł (2,13%).

Na zwrócenie uwagi zasługuje fakt, iż żadna z badanych osób nie dowiedziała się o programie z radia i telewizji. Dotyczy to zarówno Modułu I jak i Modułu II.

Zapytano ankietowanych co skłoniło ich do złożenia wniosku o dofinansowanie. Wśród możliwości wyboru kilku odpowiedzi aż 57,45% osób ankietowanych uznało, że fakt istnienia tego rodzaju programu było główną przesłanką do wnioskowania o pomoc. Liczna grupa badanych zaznaczyła, że brak środków finansowych (46,81%) oraz fakt, że spełniał warunki programu (42,55%) oraz niskie dochody na osobę w rodzinie (36,17%). Wśród innych odpowiedzi 19,15% zaznaczyła *rada znajomych*, 12,77% *inne* ale nie wymieniona jakie przesłanki.

Wśród badanych osób ponad połowa uważa, że pomoc w zakresie programu „Aktywny samorząd” jest odpowiednia i nie powinna być poszerzana. Jednak 40,43% jest innego zdania. Respondenci chcą poszerzyć zakres dofinansowania o następujące możliwości:

- *pomoce naukowe,*
- *dodatkowe kursy, np. językowe,*
- *koszty nauki do pełnej wysokości czesnego,*
- *staże dla najlepszych studentów, za najwyższą średnią dzięki czemu pracodawcy będą mogli się przekonać do osób niepełnosprawnych,*
- *samochodów,*
- *stypendia za wyniki w nauce,*
- *koszty związane z nauką poza miejscem zamieszkania, pokrycie kosztów akademika lub stancji,*

- koszty egzaminów dodatkowych,
- sport,
- transportu dla osób pobierających naukę poza miejscem zamieszkania,
- fundacji zatrudnienia – dodatkowe korzyści dla pracodawców aby chcieli zatrudniać osoby niepełnosprawne ze schorzeniem np. psychicznym znacznego stopnia niepełnosprawności.

Jednak zdecydowana większość osób (85,11%) uważa, że otrzymana pomoc finansowa była odpowiednia. Tylko 14,89% określiła pomoc jako „za małą” a żadna z ankietowanych osób nie zaznaczyła, że „za duża”.

Ponad połowa badanych osób (65,96%) oceniła wysokość dofinansowania na kształcenie na poziomie wyższym jako raczej wystarczająca a 23,40% osób było przekonana, że pomoc była zdecydowanie wystarczająca. Pozostała część uważa, że pomoc była raczej lub zdecydowanie niewystarczająca.

Osoby, które podjęły lub kontynuowały naukę w 2014 roku dzięki środkom uzyskanym z PFRON-u określają swoją obecną sytuację bytową bardzo pozytywnie. 38,30% osób badanych uważa nawet, że jest dużo lepsza i tyle samo uważa że jest trochę lepsza. Tylko 23,40% określiła, że sytuacja bytowa po otrzymaniu pomocy jest taka sama jak przed złożeniem wniosku.

Podsumowując pilotażowy program „Aktywny samorząd” wszyscy ankietowani ocenili bardzo pozytywnie jego wpływ na aktywność zawodową i społeczną beneficjentów. Spośród uwag do programu najczęściej wymienianą jest *zbyt długi czas oczekiwania na podpisanie umowy i przelew kosztów nauki.*

Podsumowanie badań ewaluacyjnych

Realizacja założeń i oczekiwań programu została oceniona pozytywnie. Zdaniem badanych program wywarł na nich pozytywny wpływ oraz na zmianę ich sytuacji życiowej. W ramach prowadzenia ewaluacji ex-post, wykazano, że zdecydowana większość beneficjentów programu, szczególnie korzystających z Modułu II, znalazła zatrudnienie w trakcie jego realizacji lub po jego zakończeniu. Wielu z nich, zwłaszcza tych, którzy skorzystali z Modułu I nie może pracować ze względów zdrowotnych. Ich schorzenie oraz stopień niepełnosprawności nie pozwala na zatrudnienie i na wykonywanie jakiejkolwiek pracy. Dotyczy to przede wszystkim osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz schorzeniem ruchu, wzroku czy słuchu.

Niemniej jednak pozytywna ocena wpływu programu na aktywność zawodową świadczy o odpowiednim doborze instrumentów aktywnej integracji zgodnie z zindywidualizowanymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne, w większości ze schorzeniami ruchu, słuchu oraz wzroku, skorzystały z likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową. Natomiast z innymi schorzeniami mogły zwiększyć realizację swoich planów dzięki pomocy w zapewnieniu opieki dla osoby zależnej. Duży wpływ na podjęcie nauki lub jej kontynuację miało uzyskanie dofinansowania w tym zakresie. Taka forma pomocy jest bardzo znacząca dla poprawy sytuacji życiowej osoby niepełnosprawnej.

Można stwierdzić, że założenia programu zostały w przeważającej części spełnione, ze względu na wykazane przez badanych efekty z jego realizacji.

Osiągnięte zostały główne wskaźniki ewaluacyjne:

1. rezultatu, tj. zwiększyła się liczba osób niepełnosprawnych, dla których w wyniku uczestnictwa w programie zlikwidowane lub zmniejszone zostały bariery umożliwiające uczestniczenie w życiu społecznym, zawodowym lub dostępie do edukacji.
2. wpływu, tj. zwiększyła się liczba osób niepełnosprawnych, których aktywność zawodowa lub społeczna wzrosła w wyniku uczestnictwa w programie.

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Płeć badanych w Module I

Rysunek 2. Stopień o niepełnosprawności w Module I

Rysunek 3. Osoba niepełnosprawna ze względu na schorzenia w Module I

Rysunek 4. Jak często używany jest przedmiot dofinansowana przez badanych w Module I

Rysunek 5. Wpływ dofinansowania ze środków PFRON na aktywizację zawodową beneficjentów w Module I

Rysunek 6. Wpływ dofinansowania ze środków PFRON na aktywizację społeczną beneficjentów w Module I

Rysunek Nr 7. Wpływ dofinansowania ze środków PFRON na aktywność zawodową w Module II

Rysunek Nr 8. Wpływ dofinansowania ze środków PFRON na aktywność społeczną w Module II